

Tohu-bohu par Sandra Encaoua.

L'ordre inscrit dans le désordre

Le Tohu-bohu initial

Le terme Tohu-bohu est un hapax, c'est-à-dire qu'il n'apparaît qu'une seule fois dans toute la Bible. Il est donc d'autant plus difficile de le traduire. Pour ce midrach il indique un désordre initial portant en germe l'ordre qui sera établi par la suite.

בראשית רבה פרשה ב'

א והארץ היתה תהו ובהו (בראשית א, ב) רבי ברכיה פתח (משלי כ, יא): גם במעלליו יתנכר נער, אמר רבי ברכיה, עד דהיא פגה אפיקת כוביא. הוא מה שהנביא עתיד להתנבאות עליה בסוף (ירמיה ד, כג) ראיתי את הארץ והנה תהו ובהו

ב רבי אבהו ורבי יהודה בר סימון, רבי אבהו אמר, משל למלך שקנה לו שני עבדים, שניהם באוני אחת, ובטימי אחת, על אחד גזר שיהא נזון מטמיון, ועל אחד גזר שיהא יגע ואוכל. ישב לו אותו, תוהא ובוהא, אמר, שנינו באוני אחת ובטימי אחת, זה נזון מטמיון ואני אם איני יגע איני אוכל. כך ישבה הארץ תוהא ובוהא, אמרה, העליונים והתחתונים נבראו בבת אחת, העליונים נזונו מזיו השכינה, התחתונים אם אינם יגעים אינם אוכלים. ורבי יהודה בר סימון אמר, משל למלך שקנה לו שתי שפחות, שתיהן באוני אחת ובטימי אחת, על אחת גזר שלא תזוז מפלטין ועל אחת גזר טירודין. ישבה לה אותה השפחה תוהא ובוהא, אמרה, שנינו באוני אחת ובטימי אחת זו אינה יוצאה וזו מפלטין, ועלי גזר טירודין. כך ישבה לה הארץ תוהא ובוהא אמרה העליונים והתחתונים נבראו בבת אחת, העליונים חיים והתחתונים מתים לפיכך והארץ היתה תהו ובהו

Midrach Genèse Raba, 4

¹ "Et la terre était solitude et chaos". Rabbi Béré'hya commente: "dès ses premiers agissements le jeune homme révèle ce qu'il sera" Rabbi Béra'hya ajoute : "alors qu'il était encore en pousse, l'épine est sortie du buisson", et cela nous renvoie à ce que le prophète [Jérémie] va prophétiser plus tard : "j'ai vu la terre et voici elle était chaos et solitude".

² Rabbi Abahou et Rabbi Juda fils de Simone sont en discussion. Rabbi Abahou dit: c'est à l'image d'un roi qui acquiert deux serviteurs sur un même contrat pour le même montant, pour l'un il décréta qu'il serait nourri du trésor royal et pour l'autre il décréta qu'il devrait se nourrir du travail de ses mains. Ce dernier s'assit [tel un endeuillé], stupéfait : "nous sommes tous deux sur le même contrat et valons le même montant et lui est nourri du trésor royal et moi si je ne travaille pas je ne mange pas". Ainsi s'est assise la terre, stupéfaite et dit : "Les cieus et la terre ont été créés ensemble, les cieus sont nourris par l'épanchement de la présence divine, quant à la terre si elle ne s'efforce pas elle ne peut se nourrir.

Et Rabbi Juda fils de Simone dit: c'est à l'image d'un roi qui acquiert deux servantes, toutes deux sur un même contrat et pour la même somme, sur l'une, il décréta qu'elle resterait au palais, et sur l'autre il décréta qu'il fallait la répudier. Cette dernière s'assit, stupéfaite et dit:

"nous sommes toutes les deux sur le même contrat, et valons le même montant, sur l'une est décrété qu'elle ne bougera pas du palais et sur moi est décrété que je dois être répudiée". Ainsi la terre s'est assise stupéfaite et dit : "les cieux et la terre ont été créés ensemble, les cieux sont vivants et la terre est morte", c'est pour cela que la terre était dans la stupeur.

Traduction: David Horowitz